

REFERAT

EMNE	Koordineringsgruppemøde
TIDSPUNKT	23. april 2014
STED	Banedanmark, Brøndby
DELTAGERE	Gita Monshizadeh, Poul-Erik Olsen og Rasmus Fuglsang Jensen
AFBUD	Sven Ø. Ladefoged, Lasse Vester
GÆST	Hjörtur Sigurðsson fra Spotland til indslag om virtual reality

Dagsorden

- Status på igangværende projekter
- Oplevelser og erfaringer
- BuildingSMART
- Hjemmesiden
- Strategi
- Eventuelt

STATUS PÅ PROJEKTER

Lagstruktur

Første del af projekter er afsluttet, og hjemmesiden er opdateret med en anbefaling. Der har vist sig en interesse fra branchen omkring anvendelse af lagene. Letbanen i Odense har gennem bygherrerådgiver efterspurgt standarder for letbaner. Det kunne muligvis være en fordel at inddrage en sammenslutning af de danske letbaneprojekter i branchesamarbejdet. Gita undersøger om sådan en sammenslutning findes.

Der er stadig en række fagområder inden for hvilke lagnavngivning mangler. Det anbefales derfor styregruppen, at der i projektgruppen arbejdes videre med en udbygning af lagnavngivningen for andre fagområder. I den forbindelse vil der være behov for en fortsættelse af konsulentbistanden fra Marianne Rask.

På kommende styregruppemøde fremlægges en plan for projektets videre forløb, sammen med et ønsket omfang for anvendelse af konsulenttydelser.

Det blev besluttet, at der ikke laves programspecifikke opsætninger af lagstrukturen, men at der på hjemmesiden kan linkes til producenter som understøtter dette.

Referencekoordinatsystemer

Der er udarbejdet en folder med praktiske råd omkring anvendelse af referencekoordinatsystemer, samt et stykke tekst som kan anvendes i forbindelse med udbud.

Der arbejdes efter følgende plan:

Dato	Aktivitet
25.04.14	Materiale rundsendes til arbejdsgruppen
19.05.14	Arbejdsgruppens kommentarer sendes retur
23.05.14	Tilrettet materialet sendes til Vejdirektoratets kommunikationsafdeling for sproglige kommentarer
12.06.14	Materialet sendes til Vejdirektoratets grafiske afdeling for opsætning

30.06.14	Færdigt materiale fremsendes arbejdsgruppen til kommentering
04.07.14	Kommentarer sendes
14.07.14	Høringsmateriale klart og sendt til webmaster
18.07.14	Materiale på hjemmeside
18.07.14	Høringsnyhedsmail udsendt
03.10.14	Høringsperiode slut
Uge 41	Arbejdsgruppemøde for at diskutere indkomne hørings svar
31.10.14	Offentliggørelse af materialet på digitaleanlaeg.dk

Tidspunkt for upload af høringsmateriale kan dog rykke sig, da det potentielt ligger i en ferieperiode.

Dataindsamling fra entreprenørmaskiner

Der er afholdt et møde med de umiddelbart relevante leverandører: Topcon, Sitech og Scanlaser (herunder Geogog og Mikrofyn), for at høre hvilke muligheder og tanker de har gjort inden for området.

Samtidig følger projektet Spotlands igangværende langtidsforsøg som Barslund udfører, omhandlende primært resposmålinger på råjord/planum og gruslag.

Aarsleff er desuden indtrådt i arbejdsgruppen.

Objektstruktur

Lasse er meldt ind som ankermand på projektet, og der mangles stadig at nedsætte en arbejdsgruppe. Der er fra styregruppen ikke blevet indmeldt personer til arbejdet, hvilket der skal findes en løsning på. Styregruppen har godkendt projektet ud fra en kort projektbeskrivelse, med Lasse Vester som ankermand.

Der var diskussion omkring sammensætningen af arbejdsgruppen, samt hvem der skulle være drivkraft i gruppen. Det tænkes i den forbindelse, at der ikke nødvendigvis skal være entreprenører repræsenteret i gruppen, og at rådgiverne burde have en interesse i at drive arbejdet.

Det blev diskuteret om objektprojektet i første omgang kun skal observere hvilke projekter som er i gang.

OPLEVELSER OG ERFARINGER

Virtual reality

Hjörtur Sigurðsson fra Spotland var inviteret til mødet for at fortælle om virtual reality, hvor Spotland er ved at teste potentialet i dette. Bygherrens 3d modeller omsættes til modeller og med en virtual reality brille skabes muligheden for at navigere rundt i modellen. På den måde kan man få en helt anden fornemmelse af størrelsesforhold, afstande, pladsforhold og få det optimale 3D billede i fornemmelsen af et anlægsprojekt.

Det giver muligheden for at identificere de risici og komplikationer der måtte være i en given opgave, ligesom man kan eliminere og få en bedre forståelse for anlægskonstruktionernes udformning.

Entreprenørhjerner forsøger at danne et 3D billede af den fremtidige situation, og her har virtual reality vist sig at være godt hjælpemiddel på specielt komplekse opgaver.

CEDR S3

CEDR (the Conference of European Directors of Roads) arbejder på at styrke sin position og viden i spørgsmål der omhandler veje i Europa. Der er lagt en strategisk plan, hvor der frem mod 2017 arbejdet inden for 22 forskellige områder.

Et af projekterne omhandler "Standardization of information in infrastructure sector". Et af grundelementerne i dette projekt, er arbejdet omkring en standardisering af objektspecifikation.

Vejdirektoratet er indtrådt i denne arbejdsgruppe og vil herigennem få en fornemmelse for hvor langt de andre lande er, samt komme med indspark fra vores branchesamarbejde.

Vedlagt i bilag er den PowerPoint som Rasmus viste på mødet.

Trafikverket

Banedanmark er i dialog med Sveriges Trafikverket omkring forståelsen af BIM, 3d, jura og lignede. Der i øjeblikke gang i diskussioner omkring anvendelse af Bentleys ProjectWise.

BUILDINGSMART

Rasmus har aftalt med Jan Karlshøj, at han gæster det kommende styregruppemøde for at fortælle om buildingSMART. Af mulige emner er det forslået at der snakkes om:

- Organisationen BuildingSmart
- Hvilke projekter er i gang
- Hvordan koordineres projekterne
- Hvordan kan Det digitale anlæg bidrage
- Hvad kan BuildingSMART bidrage med

Gita deltager på mødet og forbereder en række spørgsmål.

HJEMMESIDE

Behovet for hjemmesidens trin 2 diskuteres stadig. I første omgang fungerer det godt med Janus fra Barslund, som står for oprettelse høringer, nye sider, osv.

Det blev besluttet at oprettes en ønskeliste til hjemmesiden, som i sidste ende vil kunne bruges som argumentation for, hvorfor vil skal udbygge hjemmesiden. Ønskelisten nedskrives i referatet og vil gå igen fra gang til gang og løbende udbygges:

Ønskeliste

- Debatforum
- Tilmelding til nyhedsbreve
- International fane med erfaringer
- Fildeling
- Brugerprofiler.

STRATEGI

Koordineringsgruppen mangler stadig at udarbejde et styringsdokument. Det er en udbygning til handlingsplanen, som hjælper med til at give overblik over igangværende projekter. Desuden skal det være med til at dokumentere prioritering af igangsættelse af delprojekterne.

Der var enighed om, at vi i den kommende tid fokuserer på digitalt udbud.

Rasmus påtog sig opgaven at lave et første udkast til dokumentet. Dette rundsendes til Koordineringsgruppen. Har forsøges også at tage stilling til problematikken omkring objekter

Eventuelt

Næste styregruppemøde afholdes 18. juni 2014. Efterfølgende møde forsøges afviklet i starten af november 2014. Det kommende koordineringsgruppemøde forsøges afholdt 24. september 2014 klokken 10.00- 15.00 hos Lasse.

CEDR S3

Standardization of information in infrastructure sector

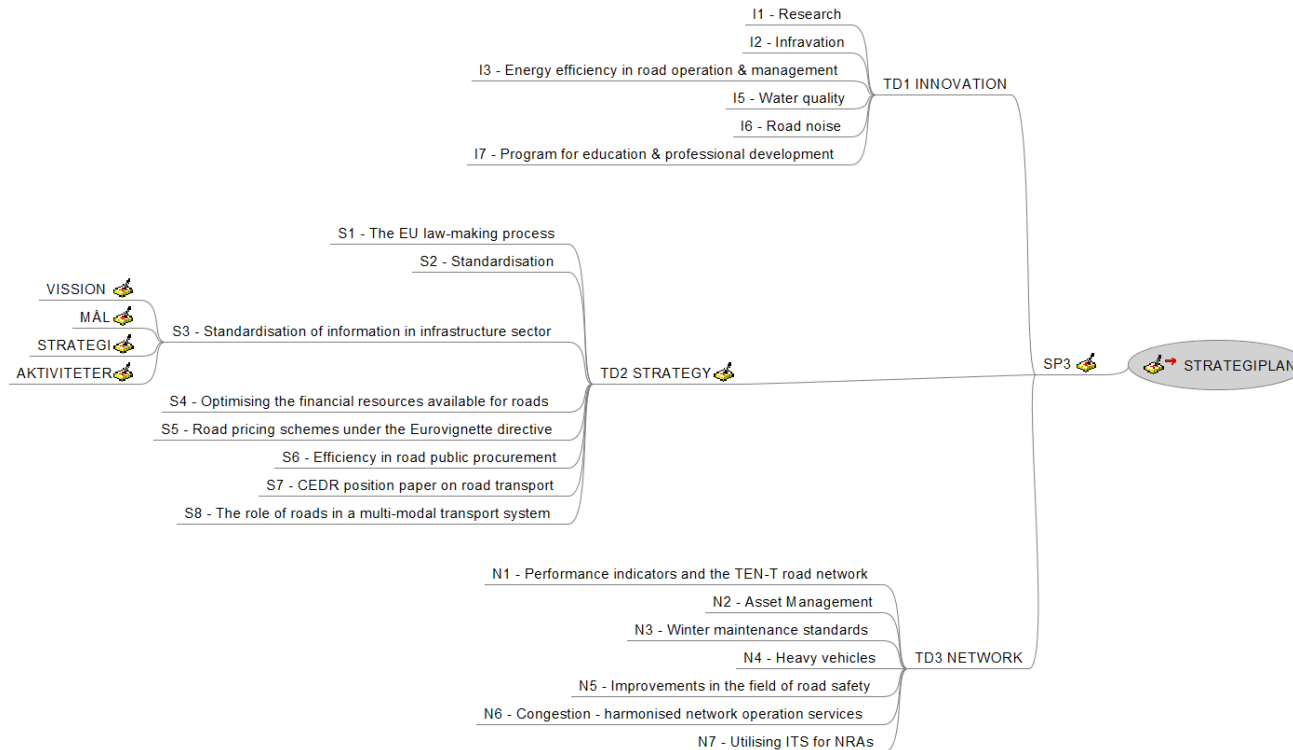
CEDR

- CEDR (the Conference of European Directors of Roads)
- Strategic Plan 2013 – 2017
- It is the vision of CEDR to become within the next five years a reliable stakeholder on matters related to roads for the EC and for other existing institutions

CEDR S3

S3 - Standardisation of information in infrastructure sector

CEDR

S3 - Standardisation of information in infrastructure sector

- Finland -Tina Perttula, Finnish Transport Agency FTA

- Norway -Thor Sigurd Thorsen, Norwegian Public Roads Administration NPRA

- Sweden - Clas-Goran Ryden, Swedish Transport Administration Trafikverket

- France - Christophe Castaign, French road administration SETRA (via Egis)

- United Kingdom - Phil Jackson,

- Denmark - Sven Kold Johansen, Rasmus Fuglsang Vejdirektoratet

- The Netherlands - Herman Winkels, Rijkswaterstaat (taskleader), Benno Koehorst, Jacqueline Meerkerk (secretary)

Finland

- • Next year FTA wants to make a BIM strategy (big picture, 10-20 years forward). New developments which are already in use are: real time quality control, and the “initial data machine”. Development needs for the near future are education (by universities) and know-how, improve communication on BIM, ownership of data, development of standards and so on. Two videos (on YouTube) show the benefits of BIM. The idea at FTA is not to do BIM-pilots anymore, but implement now.

Norway

- • The goals of S3 are broader than HB138 and it would be a great benefit if we reach these goals in accordance with HB138.
- Major shortcomings are: lack of description for terrain modelling/GIS information, and lack of object and model definitions for infrastructure. S3 will be successful if those shortcomings are solved. We have to find out if this is possible within S3. Also the level of detail (LoD) is important.

Sweden

- There are three important challenges: 1) short term: BIM implementation project run successfully: developing skills and knowledge, need for an objectlibrary, taking care of feed-back from users and project-managers, 2) medium term: efficient implementation of results from V-Con (need for coordination; role of S3 as a receiver?) , 3) long term: 3a) business: open competition between several qualified suppliers of planning and design services, 3b) technology: efficient data flow between GIS - Projects using BIM - Assetmanagement systems (not recreating
- On national level, a lot of organisations including companies work together in the BIM Alliance Sweden (also under Building Smart umbrella). They want to work together on international level via V-Con with BuildingSmart and OGC.

France

- Progress is made via: 6 usecases in first phase, international approach and coordination (V-Con, UK plan, developing OpenInfra in BS and a common approach with OGC) and developing sponsoring. MINnD deliverables are: data dictionary, model for IFC-bridge, model for pavement lifecycle and good practices for project review. It is possible to make use of this in S3 and in usecases.

United Kingdom

- • They work with a funnel of decision making and the information needed for each stage. In infrastructure, there is not one BIM model but there are lots of models.
- COBie (a methodology for delivering data, "a suitcase which can be packed and unpacked") for infrastructure and the progress of COBie for all.
- Information available at the website of the UK BIM Taskgroup:
www.bimtaskgroup.org

The Netherlands

- • There is a national BIM Programme with involvement of all stakeholders like governments, architects, building companies, consultancy firms and installation sector. BIM is seen as a motor for the Building sector in the Netherlands. There are 3 types of activities: Information technology, management and organisation and cultural restrains. It takes place in connection with Building Smart International (project IFC alignment and BSdd).
- There is also a large BIM Programme at Rijkswaterstaat (10 M Euro, 2012-2014) which focuses on: asset information in control en information flow in control.
- COINS: An open standard for Life cycle information management for Infra

Germany

• Inspiration

- *OKSTRA*- Objekt katalog für das Straßen- und Verkehrswesen
- The OKLABI Library supports different interfaces for Windows and Linux. *OKSTRA* is available for free (www.okstra.de, the description is in German).
- *OKSTRA* is a part of the contract of the German Road Authority, so the companies are obliged to use it.

Nationalt

- RIJKSWATERSTAAT 10 M PROJECT
- [NORWEGIAN HB 138](#)
- [UK - BIM TASKGROUP](#)
- NETHERLANDS - BUILDING INFORMATION COUNCIL
- [SWEDEN - BIM ALLIANCE SWEDEN](#)

Internationalt

- [Virtual Construction for Roads - V-con](#)
- [CONNECT AND CONSTRUCT](#)
- [5D-INITIATIVE](#)
- [BUILDINGSMART](#)
- [OPEN GEOSPATIAL CONSORTIUM](#)